

Avui parlo de mi

Joseph Conrad, autor d'«El cor de les tenebres» / ARXIU

No és gaire habitual, per desgràcia, que es publiquin llibres on els autors parlin de la seva obra i, encara menys, de com l'escriuen, però en poc temps han coincidit a les llibreries alguns volums: *De què parlo quan parlo d'escriure*, de Hauruki Murakami, *El gran dolor del mundo. Diaris 1944-1975*, de Francisco Candel, *L'art de la ficció*, de James Salter (amb un esplèndid pròleg d'Eduard Márquez, com a mínim tan interessant com el text que precedeix, on explica com entén ell l'escriptura i com escriu) i *Memòria personal*, d'un dels grans clàssics moderns indiscutibles, Joseph Conrad.

Si hi ha algun lector que encara tingui dubtes en l'interès d'aquest tipus d'obres, i que, en conseqüència, no hagi prestat l'atenció que, sens dubte, mereixien totes quatre (cinc, si comptem el de Salter / Márquez com a doble), el convido a endinsar-se en el darrer. En tindrà ben bé prou amb els primers paràgrafs de la *Nota de l'autor* per adonar-se del molt que aporten aquesta mena de llibres, on els seus autors se'ns ofereixen sense màscares ni disfresses, sense els mitjancers que són els seus personatges; on parlen de les seves obres però, al mateix temps, d'ells mateixos, amb una llibertat desacostumada; i,

gràcies a això, descobrim no tan sols la seva personalitat, sinó, alhora, la seva humanitat.

Una humanitat que, sovint, resta amagada –o, si més no, desdibuixada– darrere les seves creacions. En aquest sentit Conrad no podria ésser més explícit: «Un novel·lista viu en la seva obra. [...] Escrivint sobre [gent imaginària], escriu només sobre ell mateix. Però [...] l'escriptor roman [...] una figura rere el vel; una presència intuïda més que no pas vista. [...] En aquestes notes personals no hi ha aquest vel.»

És ben cert que, tal i com advertia Marcel Proust a *Contre Sainte-Beuve*, per assaborir com cal qualsevol obra literària no és necessari conèixer la vida i les idees del seu autor, atès que les creacions han de valdre's per elles mateixes, però ben segur que conèixer-les ens ajudarà, i molt, a saber com han escrit alguns dels grans autors de tots el temps i, sobretot –i aquest segon aprenentatge té un valor incalculable–, a distingir dos tipus d'autors diametralment (i espiritualment) diferenciats: els artistes i els artesans. *

E
En aquesta mena de llibres els seus autors se'ns ofereixen sense màscares ni disfresses

LA MIRADA ATENTA VICENÇ FURIÓ

Vermeer i els altres

Després de veure a París l'exposició *Vermeer i els mestres de la pintura de gènere*, vaig pensar que el títol d'aquesta secció encaixava molt bé amb allò que havia vist. La pintura de gènere a l'Holanda del segle XVII va viure un gran moment, com es feia evident a la mostra amb tantes obres magnífiques, però també permetia comparar, i de la comparació es desprenia que Vermeer era clarament superior als altres.

Vermeer juga una altra lliga. Va fer obres d'una perfecció sorprenent: en un sentit

tècnic i estètic, de disseny compositiu, de relació entre la forma i el significat. Moltes pintures de gènere dels seus contemporanis –De Hooch, Dou, Metsu, Netscher– presenten robes, tapissos i objectes pintats extraordinàriament, efectes de llum i alguna figura aïllada magnífica, algun simbolisme curiós, però en la majoria hi ha algun aspecte (normalment per excés d'elements) que impedeix considerar l'obra rodona, trobar-hi aquest sentit d'allò que és essencial plasmat amb l'harmonia i la subtilesa que veiem en el mestre de Delf.

No crec que cap dels seus contemporanis hagués pogut fer una pintura com *Noia amb un collar de perles*. El color groc fascinant, l'atrevida composició, el balanç de la cadira a la dreta amb la finestra i la cortina a l'esquerra. El mirall, tan real com discret. La barreja de blaus en el gerro de ceràmica i en el drap sobre la taula que és d'alt risc: en mans d'un pintor menys dotat podria haver quedat una àrea empastifada. I una paret buida que ocupa la meitat superior del quadre però que, matisada amb una llum meravellosa, no pots deixar de mirar. *